

MATERIAŁY RÓŻNE

Rocznik Ostrowski 2025, nr 11, Ostrów Mazowiecka 2025, s. 119-130

www.ludziezpasja.org

Krzysztof Ościłowski

Pomnik pamięci kolejarzy małkińskich. 25 listopada 2025 r. – uroczystości w Małkini Górnej z okazji „Dnia Kolejarza”

25 listopada środowiska kolejarskie obchodzą swoje doroczne święto, łącząc je równocześnie ze wspomnieniem św. Katarzyny – swojej patronki, od dziesiątków lat otaczanej przez kolejarzy specyficznym kultem. W 2025 roku Dzień Kolejarza w Małkini obchodzony był bardziej uroczysto i z większym niż zazwyczaj rozmachem, a głównym organizatorem tegorocznego święta był Urząd Gminy z wójtem Dariuszem Rafalikiem na czele.

Ryc. 1. Przemiany na przestrzeni lat.

Zdj. Krzysztof Ościłowski

Zgodnie z tradycją, uroczystości rozpoczęto mszą świętą w intencji kolejarzy i ich rodzin w kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego, celebrowaną przez księży proboszczów z miejscowych parafii.

Ryc. 2. Wprowadzenie sztandarów i uczestników mszy św. do kościoła
pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Małkini.

Zdj. UG Małkinia Górna

Ryc. 3. Uczestnicy mszy świętej. Zdj. UG Małkinia Górna

Ryc. 4. Uczestnicy mszy świętej.

Zdj. Hanna Chromińska

Oprawę muzyczną uroczystości zapewniła Kolejowa Orkiestra Dęta z Siedlec, która po mszy świętej poprowadziła ulicami Małkini na teren stacji kolejowej pocztą sztandarowe i przybyłych gości.

Ryc. 5. Kolejowa Orkiestra Dęta z Siedlec w czasie uroczystości.

Zdj. Hanna Chromińska

Ryc. 6. Kolejowa Orkiestra Dęta z Siedlec w czasie uroczystości.

Zdj. UG Małkinia Górna

Ryc. 7. Symboliczne odsłonięcie pomnika. Od lewej: Starosta Ostrowski Jerzy Bauer i Wójt Gminy Małkinia Górna Dariusz Rafalik. Od prawej, w pierwszym rzędzie: autor idei pomnika Jerzy Mietliński, emerytowany Dyrektor Regionalnego Centrum Realizacji Inwestycji, w drugim rzędzie, Andrzej Kmieciak, Dyrektor Zakładu Linii Kolejowych w Siedlcach oraz Łukasz Siwek, Prezes Zarządu Firmy DOMOST, wykonawca i fundator pomnika.

Zdj. UG Małkinia Górna

Chociaż uroczystości miały wymiar wielowątkowy, to jednak ich głównym punktem było odsłonięcie pomnika „Pamięci kolejarzy węzła kolejowego Małkinia Kolei Warszawsko-Petersburskiej”.

Ryc. 8. Poświęcenie pomnika przez proboszcza parafii pw. Najświętszego Serca Jezusowego, ks. Piotra Legackiego.

Zdj. Hanna Chromińska

Pomnik stanął w centralnym miejscu na terenie stacji kolejowej. Monument ma nietypową formę, jest to bowiem fragment przęsła starego, nitowanego mostu kolejowego na rzece Bug, zdemontowanego w kwietniu 2019 roku po dziesięcioleciach eksploatacji. Element tego mostu dzięki dalekowzroczności grupki miłośników historii kolejnictwa, a przede wszystkim działań członków Zarządu małkińskiego przedsiębiorstwa DOMOST na czele z ówczesnym jej prezesem Stanisławem Dąbkowskim, został zachowany i zakonserwowany, unikając tym samym losu pozostałych części mostu, czyli przetopienia w hucie. Po latach, dzięki harmonijnej współpracy władz gminy Małkinia Górna, kolejarzy oraz wspomnianej firmy DOMOST, został umieszczony na stacyjnym rondzie, jako symbol mający przypominać o pokoleniach małkińskich kolejarzy i świetności stacji kolejowej, miejsca, gdzie u schyłku XIX wieku zbiegły się po raz pierwszy trzy drogi żelazne: Kolei Warszawsko-Petersburskiej, Kolei Siedlce-Małkinia oraz Kolei Nadnarwiańskiej, biegnącej z Małkini przez Ostrołękę do Łap.

Ryc. 9. Mieszkańcy Małkini i zaproszeni goście w czasie uroczystości odsłonięcia pomnika.
Zdj. UG Małkinia Górna

Ryc. 10. Wystąpienie Wójta Gminy Małkinia Górna Dariusza Rafałika w czasie odsłonięcia pomnika.
Zdj. Hanna Chromińska

Tegoroczne święto zostało przeprowadzone w obecności wykonanej na początku XX wieku małkińskiej chorągwi kolejarskiej. Udział sztandaru stanowił ważny element oprawy ceremonialnej uroczystości, nadał jej odpowiednią rangę oraz podkreślił podniosły charakter.

Na obchody przybyły również poczty sztandarowe ze środowiska kolejarzy siedleckich oraz kolejarzy małkińskich, zgrupowanych wokół nowego kościoła pw. Nawrócenia św. Pawła Apostoła, a także Zespołu Szkół im. Stanisława Staszica, w którym funkcjonuje Technikum Kolejowe.

Ryc. 11-12. Sztandary w asyście pocztów sztandarowych podczas mszy św.
Zdj. UG Małkinia Górna

W przeszłości kolejarska chorągiew (nazwa sztandar została wprowadzona dopiero na przełomie lat 20/30 XX wieku i dotyczyła początkowo tylko sztandarów wojskowych) uczestniczyła we wszystkich lokalnych wydarzeniach. Była ważnym symbolem dla społeczności kolejarzy i towarzyszyła przez lata jej członkom, także w ich ostatniej drodze.

Ryc. 13. Rewers, awers i głowica historycznej chorągwi kolejarskiej.
Zdj. ks. Tomasz Wróblewski z parafii pw. Najświętszego Serca Jezusowego

Ryc. 14. Przemarsz ulicami Małkini. Na pierwszym planie historyczna chorągiew kolejarska.
Zdj. Hanna Chromińska

W ostatnich latach zabrakło jednak chętnych do pełnienia zaszczytnej funkcji chorążego.

Sztandar przechowywany jest w kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Małkini o budowę którego od 1901 r. zabiegali kolejjarze. Podczas tegorocznych uroczystości sztandar odzyskał należne mu miejsce, do czego przyczynił się ks. proboszcz Piotr Legacki. Cieszy również fakt, że poczet sztandarowy stanowiła młodzież z miejscowego Technikum Kolejowego.

Ryc. 15. Odświeżenie pomnika, sztandary w czasie odegrania hymnu państwowego.

Zdj. Hanna Chromińska

Dalsza część uroczystości odbyła się w Zespole Szkół im. Stanisława Staszica, gdzie po krótkim koncercie kolejowej orkiestry nastąpiło otwarcie nowej klasopracowni z nowoczesnym symulatorem EZT 36WEd do praktycznej nauki prowadzenia lokomotyw.

Ryc. 16-17. Technikum Kolejowe, otwarcie klasopracowni z nowym symulatorem.

Zdj. UG Małkinia Górna

Kończącym zaś elementem tegorocznego święta był wykład autora niniejszego artykułu na temat historii Kolei Warszawsko-Petersburskiej, stacji Małkinia i małkińskiego węzła kolejowego.

Ryc. 18-19. Wykład na temat historii kolei i węzła małkińskiego.

Zdj. Hanna Chromińska

W czasie wykładu przybliżone zostały mniej znane lub zapomniane wydarzenia oraz udział w nich kolejarzy małkińskich. Powstanie styczniowe na Kolei Warszawsko-Petersburskiej, przymusowe wywózki kolejarzy i ich rodzin, starania o zgodę na budowę kościoła czy postawa kolejarzy małkińskich w pierwszych dniach niepodległości i w wojnie 1920 roku, to tylko niektóre wątki tego wystąpienia. Szkoła kolejowa, samopomocowa kasa zapomogowa, kolejowa biblioteka oświatowa czy kino Syrenka to materialne dowody działań kolejarzy w sferze społecznej. Ważną rolę w szerzeniu postaw proobronnych oraz krzewieniu kultury i oświaty spełniały też działania oddziału Kolejowego Przystosobienia Wojskowego, organizacji kobiecej Rodzina Kolejowa czy koła Związku Zawodowego Kolejowców. Ze względu na zupełne zapomnienie tego rodzaju działalności, wymagają one szerszego nagłośnienia i trwałego upamiętnienia. Zasadne jest podkreślenie, że pokolenia kolejarzy małkińskich wniosły trwałą ślad w rozwój Małkini i zapisały złotymi zgłoskami swoją historię.

Lata międzywojenne: KPW, Rodzina Kolejowa

MAŁKINIA

W dniu 18.III odbył się capstrzyk przy udziale oddziału KPW., Związku Strzeleckiego i Straży pożarnej. Nazajutrz członkowie Ogniska z prezesem ob. Łuczynskim na czele wysłuchali nabożeństwa poczem odbyła się defilada oddziałów. Wieczorem w świetlicy urządzono akademję i wystawiono sztukę p. t. „Szaleńcy”.

MAŁKINIA
W dniu 3.II Ognisko wystawiło 2 jednoaktówki „Pokój do wynajęcia” i „Kawalerskie mieszkanie”. Przedstawienie cieszyło się tak dużą frekwencją widzów, że powtórzono je w dniu 10.II.

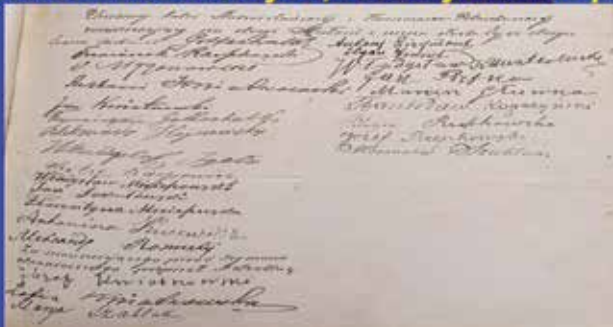

Kolejarze małkińscy i ich kościół

Tak się zaczęło: 30 listopada 1901 roku, telegrafista kolejowy Aleksander Szabliak podpisuje i wysyła w imieniu grupy kolejarzy oraz mieszkańców Małkini Górnej i Dolnej pierwsze pismo-prośbę do Biskupa Płockiego w sprawie budowy kościoła w Małkini, zaczynające się od słów:

„Ojcie Pasterzu dusz wiernych, racz wysłuchać prośby dzieci Twoich...”

Ryc. 20-22. Z historii pokoleń kolejarzkich i małkińskiego węzła kolejowego.

Zdj. Krzysztof Ościłowski